T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2018 / 337
KARAR NO : 2018 / 456
KARAR TR : 24.9.2018

ÖZET : Davacıya ait taşınmazın, herhangi bir idari karar alınmadan, davacının bilgisi dışında yıktırılması nedeniyle meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde ADLİ YARGI YERİNİN görevli bulunduğu hk.

K A R A R

Davacı : Ş. Ü.
Vekili : Av. İ. H. B.
Davalı : Bismil Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. M. Ö.

O L A Y : Davacı vekili dilekçesinde, müvekkilinin Bismil ilçesi, Esentepe Mahallesi 373 ada 5 nolu parselde (262,62 m2) bulunan evininin, kendisinin evde olmadığı bir sırada, yokluğundan istifade edilerek davalı kurumca yıktırıldığını; gerekçesi ne olursa olsun evin yıktırılmasının hukuka aykırı olduğunu, haksız fiile dayalı mülkiyet hakkının ihlali olduğunu; evin içinde müvekkiline ait tüm eşyaları ile birlikte yıktırıldığını, maddi zararın miktarının şu aşamada belli olmadığını; müvekkilinin evsiz kalması nedeniyle psikolojik olarak bunalıma girdiğini; müvekkilinin yaşlı bir bayan olduğunu, hiçbir maddi gelirinin bulunmadığını ifade ederek; fazlaya ve ıslaha ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 1.000,00 TL maddi, 5.000,00 TL de manevi tazminatın dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle 19.4.2016 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

BİSMİL ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 26.5.2017 gün ve E:2016/451, K:2017/258 sayı ile, "(…) Dava idarenin haksız ve hukuka aykırı eylem ve işlemleri nedeni ile açılan tazminat davasıdır. Açılan davanın idari yargı yoluna tabi olduğu zira 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2/1-b maddesinde yer alan " idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları " kapsamında idari yargının görevi içerisinde olduğu, yargılamasının mahkememizin görev alanına girmediği, görevin kamu düzenine ilişkin olup resen dikkat edilmesi gereken husus olduğu, 6100 sayılı HMK'nın 114/1-b maddesine göre "yargı yolunun caiz olması" dava şartı olup mahkeme, dava şartlarının mevcut olup olmadığını, davanın her aşamasında kendiliğinden araştırır. Taraflar da dava şartı noksanlığını her zaman ileri sürebilirler. Mahkeme, dava şartı noksanlığını tespit ederse davanın usulden reddine karar verir. " hükmü gereğince dava şartı yokluğu ve 2577 sayılı yasanın 2/1-b maddesi gereğince uyuşmazlığın çözümünün idari yargının görev alanında kaldığı anlaşılmakla, HMK.nun 115/2. maddesi uyarınca usulden reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davacının DAVASININ HMK 114/1-c Maddesi ve 115/2 Maddesi gereğince REDDİNE…" karar vermiş, istinaf yoluna başvurulması üzerine Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4.Hukuk Dairesince, 21.9.2017 gün ve E:2017/630, K:2017/613 sayı ile başvurunun reddine kesin olarak karar verilmiş ve görevsizlik kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

DİYARBAKIR 1.İDARE MAHKEMESİ; 1.2.2018 gün ve E:2017/3017 sayı ile, "(…) idari yargının görev alanı; idare hukuku kuralları içinde kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla, kamu gücü kullanılarak tesis edilen idari işlemler, idari eylemler ve idari sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar nedeniyle açılan davaların görüm ve çözümüyle sınırlıdır.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacıya ait Diyarbakır İli, Bismil İlçesi, Esentepe Mahallesi 373 ada 5 nolu parselde bulunan evin, davacının Diyarbakır il merkezinde bulunan oğlunun evinde bulunduğu bir sırada, boş olduğu ve madde bağımlısı çocuklar tarafından kullanıldığı gerekçesiyle davalı idarece yıktırıldığından bahisle, meydana gelen zararın idarece tazmin edilmesi istemiyle Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'nde tazminat davası açıldığı, açılan davada Mahkemenin 26/05/2017 tarih ve E:2016/451, K:2017/258 sayılı kararı ile idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, bu kararın Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 20/09/2017 tarih ve E:2017/630, K:2017/613 sayılı kararı ile onanarak kesinleştiği; bunun üzerine uğranıldığı ileri sürülen zararın karşılığı olarak, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 1,000,00-TL maddi ve 5.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

T.C. Anayasası'nın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 12. maddesinde; ilgililerin haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay'da ve idare ve vergi mahkemelerinde tam yargı davası açabilecekleri, 13. maddesinde ise; idari

eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gerektiği, bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açabilecekleri kurala bağlanmıştır.

Genel anlamı ile tam yargı davaları, idarenin faaliyetlerinden ötürü, hakları zarara uğrayanlar tarafından idare aleyhine açılan tazminat davalarıdır. Bu tür davalarda, öncelikle zarara yol açtığı öne sürülen idari işlem veya eylemin hukuka uygunluğunun denetlenmesi esas alındığından, olayın oluşumu ve zararın niteliği irdelenip, idarenin hizmet kusuru olup olmadığının araştırılması, hizmet kusuru yoksa kusursuz sorumluluk ilkelerinin uygulanıp uygulanmayacağının incelenmesi, tazminata hükmedilirken de her halde sorumluluk sebebinin açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya eksiklik şeklinde tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 1.maddesiyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli, idari ve askeri yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkeme olan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki kararlarının irdelenmesi de yararlı olacaktır.

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 01/07/2013 tarih E:2013/812, K:2013/1092 sayılı kararında; "Tüm bu belirlemeler ışığında davanın; hakkında herhangi bir kamulaştırma ve yıkım kararı olmayan taşınmaz üzerindeki yapıların, baraj inşası sırasında yıkılmasından doğan zararın tazmin edilmesi istemi ile açıldığı ve bu niteliği gereği haksız fiili neticesinde meydana gelen zararın tazminine yönelik olduğu açıktır. İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projenin hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile iptali için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılacak davalar ile idarenin aynı plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, suyolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında "kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak davaların görüm ve çözümünün, iptal ve tam yargı; davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu, idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu, özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır." denilmek suretiyle idarenin herhangi bir karar almaksızın yıkım yaparak bir zararın doğmasına neden olduğu iddiasına dayanılarak açılan tazminat davalarında adli yargının görevli olduğuna karar vermiştir.

Olayda, davalı idarece bahse konu evin yıkılmasıyla ilgili gerçekleştirilen bir idari işlem veya eylem olup olmadığının tespit edilebilmesi amacıyla, Mahkememizin 03/01/2018 tarihli ara kararı ile evin hangi mevzuat kapsamında yıkıldığının davalı idareden sorulması üzerine, davalı idarenin 23/01/2018 havale tarihli cevabi yazısında; "Belediyeye 04/02/2017 tarihinde kayyum atandığı, bu tarihten sonra yapılan tüm yıkım işlerinin encümen kararı ile yapıldığı, yıkımına karar verilen ve yıktırılan binaların encümen kararı doğrultusunda yıktırıldığı, yıkımı yapılan binalar içerisinde Esentepe Mahallesi 373 ada 5 nolu parseldeki yapının bulunmadığı, Bismil Belediyesi'ne kayyum atanmadan önceki dönem içerisinde de yıkımlara ilişkin kurumda yapılan inceleme ve araştırma sonucunda bahse konu parselde yıkım yapıldığını gösterir herhangi bir bilgi, belge ve tutanağa rastlanılmadığının" bildirildiği görülmektedir.

Bu durumda, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin yukarıda bahsedilen kararı gözetildiğinde; dava konusu zararın idarece tesis edilen bir işlemden veya idarenin doğrudan yürüttüğü kamu hizmeti faaliyetinden kaynaklanmadığı ve idarenin zarara yol açtığı iddia edilen eyleminin haksız fiil niteliğinde olduğu açık olduğundan, davacıya ait evin davalı idarece yıkıldığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen maddi ve manevi zararın tazminine ilişkin davanın görüm ve çözümünde adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır

Buna göre, uyuşmazlığı çözmekte adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığından, yukarıda metnine yer verilen 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca görevli mahkemenin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması gerekmiştir.

Açıklanan nedenlerle; 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2016/451 sayılı dava dosyası da temin edilerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasının Bismil Asliye Hukuk Mahkemesi'nin E:2016/451 sayılı dava dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine…" karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Turgay Tuncay VARLI'nın katılımlarıyla yapılan 24.9.2018 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının Mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıya ait evin yıktırılması nedeniyle uğranılan zarara karşılık şimdilik 1.000,00-TL maddi ve 5.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesi istemiyle açılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Amaç" başlıklı 1.maddesinde; "Bu Kanunun amacı, belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usûl ve esaslarını düzenlemektir." denilmiş; Kanunun 14.maddesinde "Belediyenin görev ve sorumlulukları"; 15.maddesinde ise, "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" hususlarına yer verilmiştir.

İdarenin yürütmekle yükümlü bulunduğu kamu hizmetine ilişkin olarak uygulamaya koyduğu plan ve projeye göre meydana getirdiği yol, kanal, baraj, su yolları, su şebekesi gibi tesislerin kurulması, işletilmesi ve bakımı sırasında kişilere verdiği zararların tazmini istemiyle açılacak davaların görüm ve çözümünün, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları muhtel olanlar tarafından açılacak tam yargı davaları kapsamında yargısal denetim yapan idari yargı yerine ait olduğu; idarece herhangi bir ayni hakka müdahalede bulunulduğu; özel mülkiyete konu taşınmaza kamulaştırmasız el atıldığı veya plan ve projeye aykırı iş görüldüğü iddiasıyla açılacak müdahalenin men'i ve meydana gelen zararın tazmini davalarının ise, mülkiyete tecavüzün önlenmesine ve haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerince çözümleneceği, yerleşik yargısal içtihatlarla kabul edilmiş bulunmaktadır.

Nitekim yukarıda belirtilen genel kabul doğrultusundaki Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 11.2.1959 günlü, E:1958/17, K:1959/15 sayılı kararının, III. Bölümünde, "İstimlâksiz el atma halinde amme teşekkülü İstimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden almış olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmuş durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan başka, bir amme teşekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yığılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da başkasının malına amme teşekkülünün dilediği gibi el atma hakkı bulunmadığı ve plan ve projelere ve şartnamelere başkasının malına ihtiyaca göre el atılabilmesini gerektirecek esaslar konulamayacağı cihetle, haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılır.

Yapılan işlerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan bir fiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmış bir dava haksız fiilden doğan bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birleştirme kararının dışında kaldıklarından kararın bunlara şümulü yoktur" denilmektedir.

Davacı vekili; müvekkiline ait Diyarbakır İli, Bismil İlçesi, Esentepe Mahallesi 373 ada 5 nolu parselde bulunan evin, müvekkilinin Diyarbakır il merkezinde bulunan oğlunun evinde bulunduğu bir sırada, boş olduğu ve madde bağımlısı çocuklar tarafından kullanıldığı gerekçesiyle davalı idarece yıktırıldığından bahisle; bunun haksız fiile dayalı mülkiyet hakkının ihlali olduğu iddiasıyla, uğranılan zarara karşılık maddi ve manevi tazminat davası açmıştır.

Dava dosyalarının incelenmesinden; idarece Bismil Asliye hukuk Mahkemesine gönderilen 27.5.2016 gün ve 2016/1458 sayılı yazıda; dava konusu eve ait belediyelerinin almış olduğu yıkım kararının ekte sunulduğu, ilgili evin yıkılacak derecede tehlikeli ev kapsamına girdiğinden 3194 sayılı İmar Kanununun 39.maddesine istinaden belediyelerine verilen yetki çerçevesinde yıktırıldığının ifade edildiği ancak yazı ekinde yıkıma ilişkin olarak alınmış bir karara rastlanmadığı; buna karşılık, davalı idarece bahse konu evin yıkılmasıyla ilgili gerçekleştirilen bir idari işlem veya eylem olup olmadığının tespit edilebilmesi amacıyla, Diyarbakır 1.İdare Mahkemesince, 03/01/2018 tarihli ara kararı ile evin hangi mevzuat kapsamında yıkıldığının davalı idareden sorulması üzerine, davalı idarenin 23/01/2018 havale tarihli cevabi yazısında; "Belediyeye 04/02/2017 tarihinde kayyum atandığı, bu tarihten sonra yapılan tüm yıkım işlerinin encümen kararı ile yapıldığı, yıkımına karar verilen ve yıktırılan binaların encümen kararı doğrultusunda yıktırıldığı, yıkımı yapılan binalar içerisinde Esentepe Mahallesi 373 ada 5 nolu parseldeki yapının bulunmadığı, Bismil Belediyesi'ne kayyum atanmadan önceki dönem içerisinde de yıkımlara ilişkin kurumda yapılan inceleme ve araştırma sonucunda bahse konu parselde yıkım yapıldığını gösterir herhangi bir bilgi, belge ve tutanağa rastlanılmadığının" bildirildiği anlaşılmaktadır.

Mülkiyeti davacıya ait taşınmazın, herhangi bir idari karar alınmadan, davacının bilgisi dışında yıktırılması nedeniyle meydana gelen zararın tazmini söz konusu olduğundan, davanın haksız fiilden doğan bir tazminat davası sayılacağı kuşkusuzdur.

Belirtilen duruma ve davanın niteliğine göre, idarenin ayni bir hakka müdahalesinin hukuka uygunluğunun yargısal denetimi işin esasını teşkil etmekte olup, açılan dava ile bir idari tasarrufun iptalinin ya da böyle bir tasarruf nedeniyle uğranılan zararın tazmininin istenilmemiş bulunması karşısında, haksız fiilden doğan zararların tazmini davasının, özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yeri görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile,Bismil_Asliye Hukuk Mahkemesinin 26.5.2017 gün ve E:2016/451, K:2017/258 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenleDiyarbakır 1. İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Bismil Asliye Hukuk Mahkemesinin 26.5.2017 gün ve E:2016/451, K:2017/258 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 24.9.2018 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi AYDIN	Aydemir TUNÇ	Turgay Tuncay VARLI